

„Нъ, има и друго размышленіе, като са прогласи схизмата. Сърбія, която се основава главно на религиозното начало, трѣба да начъртае пѣтьтъ си за напрѣдъ. Пыта се сега, да ли тя трѣба да са съедини съ единъ народъ младъ и свободолюбивъ, какъвто е Българскійтъ народъ, или подобръ трѣба да предпочете съюзничеството на Гръцкия народъ. Както и да е ный вѣрваме че Сърбія ще послѣдува ходътъ на Българския народъ, защото отъ туй зависи сичкото нейно бѣдущее“¹⁾).

Именно по тази послѣдня причина нѣкои отъ ржководителитѣ на сръбската политика сж били склонни да признаятъ българската черковна независимостъ. „Това изискватъ нашитѣ собствени интереси — казва единъ отъ тѣхъ — и интереситѣ на такъвъ сроденъ намъ народъ, съ когото трѣбва да живѣемъ въ любовъ и съгласие заради нашата обща бѣдѣжностъ“. Трѣбва да се постѣпи така, защото само по този начинъ сърбитѣ биха осуетили маневритѣ на своитѣ неприятели, „които сж вѣрвали, че въ такъвъ случай Сърбія би се отдѣлила съвършено отъ българитѣ“²⁾. А подобно нѣщо, естествено е, че сърбитѣ не биха желали да стане. То би значело сами да си прѣградятъ пѣтя къмъ България, на която тѣ бѣха свикнали да гледатъ като на своя бѣдѣща провинция³⁾. Но по-късно, когато сръбското правителство разбра, че мжчно може да разчита на подобенъ успѣхъ, то се обяви явно срѣщу черковния въпросъ. Докато по-рано е било склонно даже да види сръбски епархии подъ вѣдомството на българската екзархия, то сега застава на гледището за религиозно единство. Наруши ли се, обаче, това единство за смѣтка на българитѣ, то на послѣднитѣ да се даде черковна независимостъ само въ прѣдѣлитѣ на бившата търновска патриаршия⁴⁾.

Че нашето национално пробуждане е намирало симпатии въ Сърбія, додѣто българитѣ ѝ сж били полезни като срѣд-

¹⁾ Право, г. VII, бр. 11, стр. 2 отъ 22 май 1872.

²⁾ Д. Мариновъ, Какъ е създадена българската екзархия, 1898 год., стр. 42. (Въ тази книга сж прѣдадени въ прѣводъ документитѣ отъ сръбското съчинение „Како је постала бугарска Екзархија“).

³⁾ Али-паша твърдѣлъ, че има неоспорими документи, какво сърбитѣ щомъ се осигурятъ съ Вѣлградъ, ще започнатъ да работятъ за основаването на ново славянско царство, разширено къмъ Румелия и България. Л. Ранке, Србије и Турска у доветнаестомъ веку. Превео Стојан Новаковић, 1892 г., стр. 482.

⁴⁾ Д. Мариновъ, стр. 63—64. Сжщо — Одашај Србіе према црквеном питању бугарскомъ пре двадесет година (изъ) успомена једнога српског државника писанихъ 1874 год. Отаѣбина, кн. 26, стр. 325—328 отъ 1890 год.